ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: A. D., zastoupený Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem v Plzni, Františkánská 7, 301 00 Plzeň, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2003, čj. OAM-4876/VL-10-12-2003, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 1. 2004, čj. 24 Az 2226/2003-17

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou ze dne 17. 10. 2003 podanou včas u Krajského soudu v Ostravě žalobce napadl rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2003, čj. OAM-4876/VL-10-12-2003, jímž byla jeho žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce zejména namítal, že správní orgán v řízení o jeho věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu, neboť se žádostí nezabýval odpovědně a svědomitě, ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu, neboť nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl správní řízení tak, aby posílil důvěru žalobce ve správnost jeho rozhodování, a ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu, neboť nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Žalobce rovněž namítl porušení § 12 zákona o azylu: domnívá se totiž, že v jeho případě byly naplněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle tohoto ustanovení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 2. 1. 2004, čj. 24 Az 2226/2003-17, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobní námitky krajský soud za důvodné neuznal, neboť prokázaným důvodem odchodu žalobce ze země původu byly jeho obavy z majitele žalobcem poškozeného vozidla, nikoli tedy důvody ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku žalobce (dále též „stěžovatel“) brojil včas podanou kasační stížností. Namítl, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda byly dány předpoklady pro rozhodnutí žalovaného podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Tvrdil, že byl pronásledován jako příslušník „sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur“; majitel poškozeného vozidla jej vydíral a vyhrožoval mu fyzickou likvidací; k tomu užil i najaté neznámé osoby, které byly členy zločineckých struktur, a s nimi spolupracovala i policie. Stěžovatel tedy neměl šanci zajistit svoji ochranu. Dále poukázal na to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a nebylo tedy ve věci možné spravedlivě rozhodnout; v tom tkví důvod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Také řízení před krajským soudem trpělo procesní vadou [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]; krajský soud totiž řádně nepřezkoumal rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek, ohledně kterých stěžovateli vytkl, že ustanovení správního řádu, která žalovaný ve správním řízení porušil, nedoplnil o konkrétní skutkové důvody. Stěžovatel je přesvědčen, že rozhodnutí žalovaného nebylo učiněno na základě dostatečného dokazování a nebylo náležitě odůvodněno.

Stěžovatel rovněž požádal o přiznání odkladného účinku, neboť svá práva před soudem může uplatňovat jen tehdy, bude-li přítomen v České republice.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti tvrdil, že „nečleny zločineckých struktur“ nelze považovat za sociální skupinu ve smyslu zákona o azylu; nejde o určitelný společenský útvar, který by byl považován za opoziční vůči veřejné moci. Žalovaný odmítl i procesní námitky.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. tehdy, pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný praktický význam; negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Konečně pak rozhodovat o odkladném účinku až

v samém v rozsudku o kasační stížnosti je nadbytečné, neboť jeho přiznání může přinést ochranu jen do rozhodnutí o stížnosti.

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel namítl nezákonnost rozsudku krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky, tj. zda na jeho případ lze aplikovat ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Tomuto tvrzení přisvědčit nelze.

Podle dovolaného ustanovení § 12 zákona o azylu bude azyl udělen, zjistí-li se, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.

Především tu ani podle tvrzení stěžovatele nejde o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z pomsty ze strany soukromých osob, třebas i odůvodněné, by se mohly stát zákonným důvodem pro udělení azylu pouze výjimečně; pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly apod. To ale není projednávaný případ; zde dle údajů stěžovatele při pohovoru došlo k tomu, že stěžovatel poškodil vypůjčený automobil a majiteli vozu zaplatil jen polovinu způsobené škody, neboť více peněz neměl. Majitel vozidla nato začal vyhrožovat vymáháním cestou fyzického násilí. Jiný důvod stěžovatel k odchodu ze země neměl.

Zajisté není vyloučeno, že majitel vozu mohl působit v rámci organizovaného zločinu a při vymáhání zaplacení dluhu užívat nelegální metody. Jeho jednání by však v takovém případě bylo trestné podle práva země původu. V různých zemích může existovat různá, a to i výrazně nižší účinnost ochrany státu před takovým jednáním než je standard v zemích rozvinuté demokracie. To ale ještě nečiní z takového ohrožení žadatele azylově relevantní „pronásledování“ a důvod pro udělení azylu tím ještě dán není.

Nadto skutečnost, že majitel vozidla k vyhrožování užíval jiné osoby, které byly členy zločineckých struktur, a že se zločineckými strukturami, které ho pronásledovaly, spolupracovala i policie, stěžovatel ve správním řízení neuváděl. Tvrdil to až v kasační stížnosti. Stejně tak, tvrdí-li dále stěžovatel v kasační stížnosti pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině, jde rovněž o tvrzení, které stěžovatel ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem neuváděl. Z pohledu přezkumu kasačním soudem jde v obou případech o tvrzení nová, která stěžovatel uplatnil až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takové skutečnosti Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Stěžovatel tedy ve správním řízení neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že byl nebo mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Správní orgán i krajský soud tedy právní otázku posoudili správně.

Stěžovatel rovněž namítal vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu byl povinen zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. V tomto však Nejvyšší správní soud stížnosti přisvědčit nemohl.

Součástí správního spisu je vedle žádosti o azyl i protokol o pohovoru se stěžovatelem ze dne 9. 10. 2003; v něm stěžovatel uvedl, že z Ukrajiny odešel, protože mu vyhrožoval jeho věřitel. Nezpůsobilost tohoto důvodu založit právo na udělení azylu je popsána shora. Ve správním řízení stěžovatel již jiný důvod svého odchodu netvrdil. Jestliže tedy žalovaný vzal za základ svého rozhodnutí právě tyto skutečnosti, neprováděl další zjištění a žádost o azyl zamítl jako zjevně nedůvodnou, pak nepochybil a krajský soud neměl proč správní rozhodnutí rušit. Správní orgán totiž není oprávněn ani povinen domýšlet azylově relevantní důvody, které žadatel o azyl ve skutečnosti neuplatnil, a provádět o nich rozsáhlé dokazování. V řízení o azyl je správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci v rozsahu důvodů, které žadatel o azyl v průběhu řízení uvedl. Odůvodnění rozhodnutí je v tomto směru rovněž úplné a srozumitelné.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal také stížní důvod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; krajský soud, který dle stěžovatele nepřezkoumal rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek, v důsledku tohoto pochybení nesprávně usoudil, že správní řízení netrpělo procesní vadou. Tak tomu ale není. Předně není pravdou, že krajský soud stěžovateli v napadeném rozsudku vytýkal, že ustanovení správního řádu, která měl žalovaný ve správním řízení porušit, nedoplnil o konkrétní skutkové důvody. Naopak krajský soud rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek přezkoumal; na obecně formulované procesní žalobní námitky soud zareagoval odpovídajícím způsobem, a v obecné rovině se s nimi také řádně vypořádal.

Nejvyšší správní soud zhodnotil všechny přípustné stížní námitky jako nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. března 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu